

Tonoucí se i stébla chytá

**Kázání na 19. neděli po Trojici
27. října 2019 v Táboře a v Bechyni**

Potom byly židovské svátky a Ježíš se vydal do Jeruzaléma. V Jeruzalémě je u Ovčí brány rybník, hebrejsky zvaný Bethesda, a u něho pět sloupořadí. V nich lehávalo množství nemocných, slepých, chromých a ochrnutých čekajících na pohyb vody. (Neboť anděl Páně čas od času sestupoval do rybníka a vířil vodu; kdo první po tom zvíření vstoupil do vody, býval uzdraven, ať trpěl kteroukoli nemocí.)

Byl tam i jeden člověk, nemocný již třicet osm let. Když Ježíš spatřil, jak tam leží, a poznal, že je už dlouho nemocen, řekl mu: „Chceš být zdravý?“ Nemocný mu odpověděl: „Pane, nemám nikoho, kdo by mě odnesl do rybníka, jakmile se voda rozvíří. Než se tam sám dostanu, jiný mě předejde.“ Ježíš mu řekl: „Vstaň, vezmi své lože a chod!“ A hned byl ten člověk uzdraven; vzal své lože a chodil.

Toho dne však byla sobota. Židé řekli tomu uzdravenému: „Je sobota, a proto nesmíš nosit lože.“ Odpověděl jim: „Ten, který mě uzdravil, mi řekl: Vezmi své lože a chod!“ Zeptali se ho: „Kdo byl ten člověk, který ti řekl: Vezmi je a chod?“ Ale uzdravený nevěděl, kdo to je, neboť Ježíš se mu ztratil v zástupu, který tam byl.

Později vyhledal Ježíš toho člověka v chrámě a řekl mu: „Hle, jsi zdrav. Už nehřeš, aby tě nepotkalo něco horšího!“ Ten člověk šel a oznámil Židům, že je to Ježíš, kdo ho uzdravil. A proto Židé začali Ježíše pronásledovat, že takové věci dělal v sobotu.

Jan 5,1-16

Chceš být zdravý? - třicet osm let už trpí. Od roku 1981. Může si tento člověk ještě vůbec představit, co to znamená - být zdravý?

Občas mu milosrdní lidé přinesou něco k jídlu. Jakmile se ale začíná hýbat voda, neexistuje milosrdenství. Každý myslí jen na sebe. On nikoho nemá, kdo by mu pomohl. V průběhu let sledoval, jak nemocní přicházejí a jako uzdravení odcházejí. Znovu a znovu zklamán, průběhem času víc a víc zatrpkl.

Na jedné straně si na svou situaci zvykl - život jako zdravý člověk si už ani neumí představit. Na druhé straně se ale se svou situací nikdy nevyrovnal. Nedokázal se smířit s tím, že už nikdy nebude chodit. Proto sedí u rybníka Bethesdy. Veškerou naději vkládá v zázračný pramen, u kterého spolu se stovkami jiných chorých lidí sedí a čeká.

Občas se stává, že se voda začíná hýbat. Vysvětlovali to tehdy tak, že Bůh posílá anděla, který víří vodu. V této teplé vodě se už mnoho nemocných uzdravilo. On ne. A ví proč: Vždy přišel pozdě. Jiní jsou rychlejší. Zázračný síla pramena stačí jen na jednoho nebo dva nemocné.

Ale tonoucí se i stébla chytá. Stále zírá na pramen, na který se vážou všechny jeho naděje. Jenže tím uvízl v ďábelském kruhu: Protože se nemůže hýbat, potřebuje léčení. Nemůže být vyléčen, protože se nemůže hýbat.

V tu chvíli vedle něj stojí Ježíš a ptá se: „Chceš být zdravý?“ Co to je za otázku! Samozřejmě, že chce být zdravý. Ale jakou šanci má člověk, který je už třicet osm let nemocný a už tolikrát trpce musel přihlížet, jak se uzdravují jen ti druzí.

„Pane, nemám nikoho, kdo by mě odnesl do rybníka, jakmile se voda rozvíří. Nemám šanci, všichni jsou rychlejší než já. Ne, že bych nechtěl, ale já nemohu.“

Je mu vlastně jasné, koho má před sebou? Říká mu: 'Pane'. Nemocný vidí v Ježíši toho člověka, který mu dosud chyběl.

„Ano, chci být zdrav. Pane, pomoz mi, až pramen znovu začne vířit, abych se tentokrát dostal do vody jako první.“

Ježíš mu nepomůže do vody. Ježíš pomáhá jinak. Říká mu: „Vstaň, vezmi své lože a chod!“ A je zdrav - ne pomocí pramenité vody, ale díky Ježíšovým slovům.

Snad si už tisíckrát představoval svou záchranu. Ale určitě nikdy nepřišel na to, že to bude tak jednoduché, že prostě jen vstane, vezme své lože a odejde.

Tím ale příběh zdaleka nekončí. Dnes je den odpočinku, dokonce zvláště významný, na začátku svátečního týdne. Slyšíme: Vzal své lože a chodil - v sobotu to takhle přece nejde. Během dne odpočinku se nesmí nosit břemena.

Věřící lidé jsou nad Ježíšovým činem pohoršeni, protože porušuje svaté přikázání. Vyslychají uzdraveného. Ale hlavním viníkem není on, nýbrž ten, kdo ho uzdravil. Kdo mu přikázal: „Vezmi své lože a chod.“ A toho nikde nemohou najít.

Proč Ježíš takové věci dělá? Nejednou v evangeliích čteme, jak Ježíš uzdravuje o sobotách, a jsou z toho nějaké velké diskuse. Při tom samotné uzdravení v sobotu by Ježíšovi ještě prošlo. Na to měli rabínové nějakou výjimku. Jenže to, že dává uzdravenému jasný a vlastně zbytečný příkaz odnést své lože, vypadá skoro jako cílená provokace. Nemůže Ježíš vlastně stejně dobře uzdravovat v pondělí?

Nejde to. V Janově evangeliu poznáváme, že Ježíšovy zázraky nejsou nahodilé a nesouvislé kousky, které tu a tam mohly někomu pomoci, ale jsou znamení. Míří na jeho hlavní dílo, totiž na uzdravení a vykoupení celého světa.

A proto se jeho činy nepotkávají s obecným souhlasem, ale naopak vedou ke stále větší konfrontaci, která nakonec vyvrcholí na kříži. I na závěr tohoto příběhu u rybníka Bethesdy se dozvídáme: „A proto Židé začali Ježíše

pronásledovat, že takové věci dělal v sobotu.“ Když Bůh chce člověku účinně pomoci, je konflikt nevyhnutelný.

Proč ale tolik záleželo na dodržování soboty? Den odpočinku není pro židy žádná vedlejší záležitost. Kdo zpochybňuje sobotu, ten zpochybňuje Boží zákon jako celek. Za Ježíšovy doby se říkalo, kdyby se židům podařilo jen dva týdny dokonale dodržovat sobotu, že by Božímú království už vůbec nic nepřekáželo a přišel by hned Mesiáš.

Sobota je tedy víc než jen pracovní volno. Dokonce by se dalo říci, že věřící židé se na toto přikázání dívali úplně stejným způsobem jako nemocný na rybník: S dodržováním soboty stojí nebo padá Boží království na zemi. Kdo se neohlíží na den odpočinku nemůže být zachráněn. A právě tak, jako ten nemocný celou dobu jen zírá na zázračný pramen a přitom si nevšímá, že Ježíš už stojí vedle něj, je to i s Božím lidem. Izrael se soustřeďuje na spasení ze zákona, a přitom mesiáš už tu je. Jako nemocný čeká na zázračné víření vody, čekají židé na zázračný příchod mesiáše. Až dokážeme dva týdny dokonale dodržovat zákon...

Jenže, když Kristus najednou stojí před nimi, nepoznají ho. „Kdo byl ten člověk, který ti řekl: Vezmi své lože a chod?“

Jejich pohoršení je tedy celkem pochopitelné, a přece není oprávněné. Kdo si dovoluje porušit nejen samotný Boží zákon, ale ještě svádět i jiné? Jenže Ježíšův příkaz, porušující náboženské předpisy, je Boží příkaz. Ježíš skutečně prolomí to, co si lidé sami myslí, že mohou a smějí.

Nemocný si své uzdravení už nemohl představit jinak, než jako vykoupání v rybníku. Židé si už nemohli představit Boží lásku jinak, než jako zaslouženou odměnu za dodržování těchto náboženských předpisů. A teď naprosto nečekaně a v rozporu se všemi náboženskými teoriemi říká Bůh: Vezmi své lože a chod'.

Je to ono velikonoční slovo 'vstaň', které vysvobozuje člověka z ďábelského kruhu: Z osudného kruhu, ve kterém vázne ten nemocný: Protože se nemůže hýbat, potřebuje léčení. Nemůže se vyléčit, protože se nemůže hýbat. Ale také z osudného kruhu, ve kterém se ocitá celé lidstvo: Protože jsme hříšníci, potřebujeme zákon, ale právě zákon nás usvědčuje jako hříšníky. „Povstaň“ - toto slovo slyšíme vždy znovu z Bible. Když Kristus vstal z mrtvých, jsme uzdraveni z hříchů a z každé nemoci.

Zde Kristus je: stojí vedle nás. „Vstaň, vezmi své lože a chod!“ Nebudeme potřebovat ani rybník, ani náboženské předpisy, ani zákon - když máme jeho. Tak jednoduché je to.

Takové léčení bude mít důsledky: Ježíš ještě jednou vyhledá uzdraveného v chrámě a říká mu: „Hle, jsi zdrav. Už nehřeš, aby tě nepotkalo něco horšího!“ Ten, koho Ježíš uzdravil, má před sebou úkol. Nebude teď ležet tam, jak je zvyklý. Má začínat nový život.

Tím, že vezmu své lože a chodím, vstupuji pod Kristovu vládu. Vážu se na něj: Kristus má zůstat můj lékař a osvoboditel. Proto Ježíš zároveň říká: „Už nehřeš! Když znovu zhřešíš, ztratíš svou získanou svobodu, vrátíš se zpátky do otroctví a ochromení.“

Ten nemocný, jehož jméno jsme se nedozvěděli, je typický případ. Pět sloupořadí plných nemocných a chorých čeká na uzdravení. Také ten slepý vedle a ochrnutý o tři metry dál se mohli s Ježíšem potkat.

Budou všichni uzdraveni? V zásadě ano - vždyť Ježíš přijde ke všem. To jediné, co se může stát, je to, že někteří příliš lpějí očima na zázračném prameni. Pokud někdo z nich trvá na tom, aby mu Ježíš pomohl do rybníka - tehdy, a jen tehdy mu ani Ježíš nemůže pomoci.

Bůh zasahuje jinak, než lidé čekají. Jistě, my říkáme, že Kristus je naším spasitelem, naším zachráncem. Říkáme, že Ježíš může každého zachránit. Zde u rybníka však zřetelně slyšíme jeho otázku: Chceš být zdrav? Opravdu ti jde o to, aby tě Bůh vyléčil, nebo radši chceš, aby ti trochu pomohl při tvých vlastních pokusech záchrany?

Je to bohužel tak: ne Bůh, ale my si často ustanovujeme pravidla, podle kterých pak přijímáme Boží pomoc. Třeba velmi zbožná pravidla a podmínky. Dokonce tvrdíme, že takhle se to Bohu líbí. Tvrdíme, že on sám posílá anděla, který se stará jen o toho, kdo se dostane do rybníka jako první. Čekáme od Boha pomoc, ale sami mu klademe podmínky, jak nám smí a má pomoci. Nedopadne to dobře pro nás, když Boží lásku takhle omezujeme.

Naším velikým štěstím je to, že Bůh se těchto pravidel nedrží. Nečeká, až se vyšplháme ve své lidské moudrosti k němu do nebe. Přijde rovnou k nám. Na zemi, kde lidé potřebují vyléčit.

Zamysleme se trochu nad tím, v jaké míře jsme ochotni a připraveni od Ježíše pomoc přijímat. Patřím třeba i já mezi ty, kdo Bohu kladou podmínky? Jsem si jist, že příběh z rybníka Bethesdy mluví také o našich nemocech a o našem doufání. Že stejně jako ten nemocný zírá neustále na rybník, i já mám takové stéblo které se snažím chytit.

Snad každý z nás to někdy prožil: Pod tíhou svých problémů a svého trápení si představuji krásné řešení. Začínám se za to modlit. Uzavírám se do sebe a už jsem pevně přesvědčený, že žádná jiná možnost už není, že právě toto je jediné možné východisko. - Někdy máme to štěstí, že naši přátelé, naše rodina nebo bratři a sestry ve sboru nás odkazují na jinou alternativu: „Zapomeň chvíli na ten rybník, ohlížej se trochu kolem sebe.“ Nebo tito lidé nás aspoň trochu povzbuzují, abychom nelpěli jen na této zdánlivě jediné naději. S časovým

odstupem se pak nad touto situací dokážeme zasmát. Jak to, že jsem na to nepřišel dříve! Možná i ten nemocný, kterého Ježíš vyléčil, se divil, jak jednoduché to bylo vstát a odnést své lože.

Ale není snadné opustit stébla, kterého se chytám, když jde do tuhého. Vzpomínám na jednoho našeho zemřelého bratra, který měl také jakousi strašlivou nemoc. Doktoři říkali, že to jediné, co mohou udělat, je sehnat nový lék, který se v Čechách nevyrábí. Rodina dělala všechno, aby tento lék sehnala.

Tak někdy je to spíš o tom, že se bojíme změny, někdy je to smrtelně vážné. Nikdy předem nevím, jak mi Bůh pomůže. Ale přesto ho smím o vše prosit. Smím mu důvěřovat. Víra znamená vždy kroky do neznámého. Boží příkaz Abrahamovi - „Odejdi ze své země, ze svého rodiště a z domu svého otce do země, kterou ti ukážu“ - je stejně náročný jako Ježíšovo slovo: „Vstaň, vezmi své lože a chod!“

Chceš být zdrav? - Samozřejmě, že chci, kdo by nechtěl být zdrav! Chceš, aby už přestalo násilí, války, hlad a nespravedlnost? - Samozřejmě, kdo by nechtěl!

Na všechny tyto otázky má naše společnost jasná řešení: pro spravedlnost tržní hospodaření a privatizaci, pro bezpečnost zbrojení, pro ekologické problémy nové technologie. Těch soudobých rybníků je jistě více. Ale je zajímavé, jak často tváří v tvář těchto problémů je slyšet: „Ne, že bych nechtěl, ale já nemohu.“ Když tyto docela důležité otázky naší společnosti vidíme jen jako technické problémy, může se stát, že přehlédneme možnost, která tu také je: „Vezmi své lože a chod!“

Boží slovo nás uzdravuje a přináší nám světlo a naději do našeho života. Někdy však toto slovo přichází z úplně jiného směru, než čekáme. Díváme se na anděla, zatímco Kristus stojí vedle nás.

Pro křesťanskou obec byla a je klíčová zkušenost, že to, co lidi uzdravuje, nejsou nějaké zázračné prameny, a také ne dokonalé dodržování Božích přikázání, nýbrž teprve setkání s Ježíšem. Ani léky, ať ty sebezázračnější, ani bohatství a moc, ani technika nedokáží člověka úplně vyléčit z jeho nemoci, z hříchu a ze smrti. To může jedině živý vztah k Bohu. Vztah, který mi v Kristu sám nabízí.

Kristus je tam, kde lidé potřebují pomoc. Vidí je tam ležet. Mluví k nim. Říká: „Chceš být zdrav?“ a „Vstaň, vezmi své lože a chod!“. Tato slova mohu slyšet i já. Chceš být zdrav?